

HØRINGSUTTALELSE TIL INNSTILLINGEN STYRKET DEMOKRATI I DEN NORSKE KIRKE

Avgitt av Asker menighetsråd, basert på mailkorrespondanse, 31. august 2008

Asker menighetsråd (heretter AM) avgir med dette høringsuttalelse til innstillingen *Styrket demokrati i Den norske Kirke*.

AM vil innledningsvis påpeke det paradoksale i at en innstilling om demokrati i kirken blir sendt på høring med både en kort føringsfrist og i en tid der en mange steder – på grunn av ferieavvikling - ikke rekker å avholde noe menighetsrådsmøte. Innstillingen ble av mange menighetsråd mottatt for sent til at den kunne behandles på siste møte før sommeren, og fristen er tideligere enn første ordinæremøte i høstsemesteret. Det er derfor vanskelig å la høringsuttalelsen få den demokratiske prosess på lokalnivå som den hadde fortjent. Vår bekymring er at dette vil svekke den videre behandling av forslagene.

AM har likevel valgt å ta stilling til en rekke av forslagene

Valgordning ved kirkemøtevalg

- Arbeidsgruppen foreslår at Kirkemøtet består av biskopene og et antall representanter som velges med bispedømmene som valgkretser. De medlemmene som er valgt fra et bispedømme, utgjør sammen med biskopen bispedømmerådet.

AM støtter dette forslaget.

Øke antall leke medlemmer i Kirkemøtet

- Arbeidsgruppen foreslår å øke antall leke medlemmer i Kirkemøtet i forhold til antall representanter for den ordinerte tjeneste og de leke kirkelig tilsatte. Dette vil styrke den demokratiske legitimiteten i Kirkemøtet. Det foreslås en forsiktig differensiering etter antall kirkemedlemmer i bispedømmene.

Arbeidsgruppen foreslår at antall leke medlemmer økes fra 4 til 9 i bispedømmer med over 450.000 kirkemedlemmer (Oslo, Borg og Bjørgvin), til 8 i bispedømmer med mellom 300.000 og 450.000 kirkemedlemmer (Hamar, Tunsberg, Agder og Telemark, Stavanger og Nidaros), og til 7 i bispedømmer med under 300.000 kirkemedlemmer (Møre, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland).

AM støtter dette forslaget.

- Arbeidsgruppen foreslår at ordningen med å velge 5 medlemmer av Kirkemøtet på fritt grunnlag opphører, med den begrunnelse at valgordningen til kirkelige organer ikke skal være slik at organene supplerer seg selv. Kirkemøtets representanter fra hvert bispedømme utgjør bispedømmerådet. Arbeidsgruppens forslag innebærer en utvidelse av Kirkemøtet til 125 representanter (i dag 86). Bispedømmerådene vil få fra 10-13 medlemmer (i dag 7-8).

AM støtter dette forslaget.

Etablering av reelle valgalternativer og innføring av preferansevalg

Arbeidsgruppen foreslår

- at det innføres ordninger for valg til Kirkemøtet/bispedømmerådene som sikrer at velgerne kan få klare alternativer.

AM støtter forslaget, fordi det å ha reelle alternativer er en viktig forutsetning for å øke interesse og oppslutning rundt valgene. Forslaget må imidlertid gjennomarbeides og

presiseres langt bedre. AM vil påpeke at det er viktig at slike alternativer ikke blir i form av politiske lister eller utelukkende blir knyttet til enkelte stridstema i kirken.

- at det lages en valgliste satt opp i alfabetisk rekkefølge, slik at alle er likeverdige kandidater. Listen forberedes av en nominasjonskomité. I tillegg kan et antall stemmeberettigede stille kandidater som skal føres opp på den endelige valglisten.

AM støtter dette forslaget.

- at valget gjennomføres som preferansevalg. Velgerne rangerer kandidatene i nummerorden. Stemmesedler uten angivelse av preferanse forkastes. Minst en kandidat må være rangert for at stemmen godkjennes.

AM støtter dette forslaget.

- at presentasjonen av kandidatene forbedres, slik at den bidrar til å tydeliggjøre for velgerne hvilke alternativer de har å velge mellom ved valget.

AM støtter dette forslaget, forutsatt at de vil medfølge økonomiske ressurser til de kirkelige fellesrådene som skal lage et slikt materiale.

Økt bruk av direkte valg

Arbeidsgruppen foreslår

- at det prøves ut *to ulike ordninger* ved valget til Kirkemøtet i 2009 og 2011 som begge innebærer økt bruk av direkte valg. Den ene ordningen innebærer direkte valg av alle leke medlemmer. Den andre ordningen innebærer en kombinasjon av direkte og indirekte valg av de leke medlemmene.

- *Ordning 1*: Direkte valg av leke medlemmer. Sju/åtte/ni medlemmer velges på den felles kirkelige valgdag, samtidig med menighetsrådsvalget.

- *Ordning 2*: Direkte valg av et flertall av Kirkemøtets/bispedømmerådernes leke medlemmer. Fire/fem/seks medlemmer velges på den felles kirkelige valgdag, samtidig med menighetsrådsvalget. De øvrige tre medlemmer velges av menighetsrådene. Hvert råd avgir en samlet stemme. Det er ulike lister ved de direkte og indirekte valgene.

AM støtter forslaget i ordning nr. 2.

Forslag til tiltak for å styrke oppslutningen ved de kirkelige valgene

Tid og sted for valgene

Arbeidsgruppen foreslår

- at de direkte kirkelige valgene i 2009 legges til en felles valgdag over hele landet, samme dag som stortingsvalget. Dette vil bidra til å gjøre valgene tilgjengelige for flest mulig av kirkens stemmeberettigede medlemmer. Fra 2011 finner de kirkelige valgene sted samtidig med kommune- og fylkestingsvalget. Dette vil medføre at valgperioden for de som velges i 2009 blir to år. Dette vil gi to anledninger til utprøving av ulike valgordninger innen utgangen av 2011. - at valgene på den felles valgdagen av praktiske grunner finner sted i lokaler i umiddelbar nærhet til stedet for de politiske valg.

Flertallet i AM støtter dette forslaget.

- at det kirkelige valglokalet holder samme åpningstid som det offentlige valglokalet.

Flertallet i AM støtter dette forslaget.

- at det bør være rikelig mulighet for forhåndsstemming. Slik blir valgene tilgjengelige for så mange av kirkens medlemmer som mulig. Når de ordinære valgene legges samtidig med

offentlige valg, foreslår arbeidsgruppen at det gis anledning til forhåndsstemming i tilknytning til gudstjenestene i perioden for forhåndsstemming. Arbeidsgruppen mener forhåndsstemming må finne sted på sentrale og tilgjengelige steder i soknet. Arbeidsgruppen foreslår at forhåndsstemming i tilknytning til gudstjenester finner sted i kirken eller nærliggende lokale.

AM støtter dette forslaget.

Valgkort og annen informasjon

- Arbeidsgruppen foreslår at det sendes ut valgkort til alle stemmeberettigede kirkemedlemmer. Dette understøttes av koordinerte informasjonskampanjer med informasjon om stemmerett og valgbarhet, tid og sted for valgene.

AM støtter dette forslaget, forutsatt at de nødvendige ressurser stilles til rådighet.

Informasjon om nominasjonssystem og prosess. Presentasjon av kandidatene

- Arbeidsgruppen mener at alle stemmeberettigede kirkemedlemmer må få informasjon om nye valgordninger, nominasjonssystem og nominasjonsprosess.

AM støtter dette forslaget.

Senket stemmerettsalder og andre tiltak for å styrke ungdoms demokratiske deltakelse i kirken

Arbeidsgruppen foreslår

- at den kirkelige stemmerettsalderen senkes til det året kirkemedlemmet fyller 15 år (religiøs myndighetsalder). Spørsmålet om valgbarhet for ungdom mellom 15 og 18 år avklares juridisk.

AM støtter ikke dette forslaget.

- at ordningen med at fire representanter valgt fra Ungdommens Kirkemøte har tale- og forslagsrett på Kirkemøtet videreføres.

AM støtter dette forslaget.

Tiltak for å gjøre det mer attraktivt å påta seg kirkelige verv

Arbeidsgruppen foreslår

- at ordningen med kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste styrkes slik at det blir mulig for kandidater i alle slags yrker å påta seg arbeidskrevende kirkelige verv.

AM støtter dette forslaget.

- at ordningen med frikjøp for de mest arbeidskrevende kirkelig verv (kirkerådsleder, bispedømmerådsleder, leder i mellomkirkelig råd og samisk kirkeråd, fellesrådsledere i store fellesrådsområder) styrkes slik at muligheten til å påta seg lederverv ikke er avhengig av yrkessituasjon.

AM støtter dette forslaget.

- at det innføres en ordning med rett til barnepass under møter i de kirkelige rådsorganene.

AM støtter dette forslaget.

- at opplæringen av menighetsråds- og fellesrådsmedlemmer og rådsledere videreføres og styrkes.

AM støtter dette forslaget, og vil understreke at det er særlig behov for opplæring som legger vekt på menighetsrådenes styrefunksjon.

- at det etableres opplæring for bispedømmeråds- og kirkemøtemedlemmer.
AM støtter dette forslaget.

Styrking av valgapparatet – administrativ kapasitet og opplæring

Arbeidsgruppen foreslår

- at Kirkerådets valgadministrasjon styrkes med en valgkoordinator som skal lede det administrative arbeidet med demokratireformen og styrke informasjonsarbeidet knyttet til reformen. Administrasjonen må styrkes fra sommeren 2008 for å kunne forberede valgene i 2009 tilfredsstillende.

AM støtter dette forslaget.

Arbeidsgruppen foreslår

- at bispedømmekontorene tilføres ekstra administrative ressurser til valgadministrasjon og koordinering av informasjonstiltak.
- at den lokale valgadministrasjon tilføres de nødvendige ressurser gjennom kirkelig fellestråd.
- at det gis godtgjørelse til valgstyre og stemmestyre på linje med godtgjørelsene ved andre offentlige valg.
- at det gis nødvendig opplæring av valgansvarlige og annet nøkkelpersonell i bispedømmene, av ressurspersoner som kan bistå menigheter, og av valgansvarlige i soknene.

AM støtter disse forslagene.

Endring av betegnelse

- Arbeidsgruppen mener det bør vurderes å endre betegnelsene på organene fra ”råd” til ”styre”.

AM støtter dette forslaget.

Evaluerings- og forskningsprosjekt

Arbeidsgruppen foreslår

- at det foretas en forskningsbasert evaluering av valgordningsforsøkene i 2009 og 2011.
- at det bør gjennomføres ulike former for valgundersøkelser for å gi best mulig kunnskapstilfang for evalueringen, og for å gi kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av kirkens demokrati. Dette bør påbegynnes i forbindelse med valgene i 2009.
- at det gjennomføres erfarings- og motivasjonsundersøkelser blant menighetsrådsmedlemmer i hver valgperiode, slik at det blir mulig å se utviklingsmønstre over tid, og kunne treffe tiltak som stimulerer til deltakelse i kirkelige styringsstrukturer.
- at tilsvarende undersøkelse gjennomføres blant Kirkemøtets medlemmer og dermed blant bispedømmerådsmedlemmer.
- at det etableres en historisk database for valgresultater. Et prosjekt for registrering av valgresultater for menighetsrådsvalgene forut for 2005 gjennomføres så snart som mulig, slik at tidsserier av data er tilgjengelig for evalueringen av de kirkelige valg i 2009-2010.

AM støtter disse forslagene.